
Introducere

Dreptul comparat este, întâi de toate, o metodă de a dobândi cunoștințe. În gradul în care expune această caracteristică, el este capabil să ofere o varietate de soluții la probleme mai multe și mai diverse decât cele date de o știință juridică cu preocupare națională. *Dreptul comparat* îmbogățește și extinde „gama de soluții” și oferă persoanei care îl folosește critic posibilitatea de a găsi o „soluție mai bună” la o problemă concretă^[1].

De departe însă, cea mai importantă funcție a dreptului comparat este „de a pregăti o unificare transnațională (parțială) a dreptului”, de a fi implementat în legislațiile naționale, scopul său este „de a reduce sau a elimina pe cât posibil” diferențele dintre sistemele de drept naționale^[2].

Datorită interdependenței care se substituie progresiv independenței statelor europene^[3], perspectiva ptolemeică a cunoașterii unidimensionale și limitate la orizontul ordinii juridice naționale trebuie abandonată în favoarea perspectivei coperniciene, potrivit căreia ordinele juridice ale statelor europene nu pot trăi separat, nefiind decât elemente componente ale ansamblului continental^[4].

^[1] M. CAPPELLETTI Ș.A., *Integrare prin drept: Europa și experiența federală americană. O introducere generală. Integrare prin lege*, vol. I, Berlin/New York, 1986, p. 1 și urm., p. 5 și urm., asupra dreptului comparat ca o „a treia școală” între pozitivismul juridic și gândirea juridică naturală, *apud* I. ALEXANDRU, *Drept administrativ european*, ed. a 2-a, Ed. Universul Juridic, București, 2010, p. 21.

^[2] I. ALEXANDRU, *op. cit.*, 2010, p. 22.

^[3] L.J. CONSTANTINESCO, *Tratat de drept comparat. Vol. I. Introducere în dreptul comparat*, Ed. All, București, 1997, p. 5, *apud* L. COMAN-KUND, *Administrația publică de nivel intermediar în dreptul comparat și în dreptul românesc*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 2005, p. 43.

^[4] L.J. CONSTANTINESCO, *op. cit.*, p. 34, *apud* L. COMAN-KUND, *op. cit.*, 2005, p. 43.

De altfel, nu putem aduce în discuție problematica *convergenței între administrațiile naționale* dacă nu luăm în calcul premisele construcției europene, întrucât însuși fenomenul început acum mai bine de 50 de ani a reprezentat imboldul, odată stabilită pacea pe continent, al schimbului de experiențe și idei între state. Contextul istoric pare să fi favorizat desăvârșirea statelor europene, dovadă fiind structurile care au luat naștere imediat după cel de-al Doilea Război Mondial și care au implicat o parte din statele membre de astăzi^[1].

Așa după cum afirma Jürgen Schwarze^[2], „Orice teorie legală de astăzi trebuie să își evalueze conținutul utilizând dreptul comparat, având mereu în vedere similaritățile în continuă evoluție dintre condițiile de viață și dintre noțiuni de drept din mari regiuni ale lumii și, într-adevăr, cu cât puterea de stat intervine mai mult în relațiile legale, cu atât este mai important să se procedeze la o comparație a drepturilor publice”^[3].

În urmă cu circa trei decenii, în lucrarea sa „*L’Europe interdite*”, Jean-François Deniau arăta că „doar 5% din putere rămâne la dispoziția unui Guvern”^[4] și, în mod cert, în acest context european, cunoașterea doar a dreptului intern a devenit insuficientă^[5].

^[1] G.L. GOGA, *Convergențe administrative în spațiul european*, în EIRP Proceedings, International Conference on European Integration – Realities and Perspectives, 2011, p. 81.

^[2] J. SCHWARZE, *European Administrative Law*, Office for Official Publications of the European Communities, Sweet & Maxwell, Londra, 1992.

^[3] I. ALEXANDRU, *op. cit.*, 2010, p. 20.

^[4] Autorul arăta în această lucrare că sursa deciziilor majore se află într-un „consens informal al mediilor politice și economice transnaționale, al instituțiilor și administrațiilor, al principiilor, mecanismelor și influențelor reciproce, mai mult sau mai puțin exprese, resimțite în ansamblu de populație”. A se vedea J.F. DENIAU, *L’Europe interdite*, Ed. du Seuil, Paris, 1977, p. 8, *apud* A. GROZA, *Comunitățile europene și cooperarea politică europeană. Emergența unei identități europene*, Ed. C.H. Beck, București, 2008, p. 6.

^[5] A. GROZA, *Comunitățile europene...*, *op. cit.*, p. 6.

În sensul desemnat de *SIGMA*^[1], „principiile comune ale administrației publice între statele membre ale Uniunii Europene constituie condițiile unui «Spațiu Administrativ European». Acesta include un set de standarde de acțiune comune în cadrul administrației publice, definite prin lege și întărite de practici și mecanisme responsabile”^[2]. De altfel, „europenizarea este o realitate edificată, până în prezent, preponderent, prin mecanisme formale”. Deși dispune de structuri instituționale, valori și simboluri proprii, impactul Uniunii Europene nu se regăsește, necondiționat, în atitudini și comportamente proeuropene. „Pentru a deveni viabilă”, această structură politică are nevoie de cetățeni „care dau sens identității europene”^[3].

Prin extindere, la Uniunea Europeană au avut acces țări cu nivele diferite de dezvoltare economică și socială și, astfel, Comunitatea și-a asumat toate problemele rezultate din deosebirile dintre membrii ei. Particularitatea locală a europenizării este conferită de raporturile dintre noii și vechii membri ai Uniunii Europene din perioada preaderării. Înainte de integrarea altor țări, Comunitatea Europeană era alcătuită din economii puternice și democrații consolidate. Treptat, au fost admise țări cu un nivel mai scăzut de dezvoltare – Grecia, Portugalia, Spania –, iar în 2004 și 2007 au aderat țări din Centrul și Estul Europei considerate semi-periferice sau periferice^[4].

[1] SIGMA este o inițiativă comună a Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) și Uniunii Europene, care sprijină eforturile a 13 țări aflate în proces de tranziție de a susține reforma administrației publice, fiind finanțată prin Programul PHARE al Uniunii Europene. A se vedea, în acest sens, și <http://www.sigmaweb.org/publicationsdocuments/39560474.pdf>, consultat la 16 noiembrie 2016, ora 14.00.

[2] SIGMA, *European Principles for Public Administration*, SIGMA papers: no. 27, Paris, 1998, p. 5, *apud* G.L. GOGA, *op. cit.*, 2011, p. 82.

[3] C. SCHIFIRNEȚ (COORD.), M. BOȚAN, V. FRUNZARU, AL.I. CÂRLAN, I. STAVRE, N. CORBU, A. SUCIU, *Europenizarea societății românești și mass-media*, Ed. Comunicare.ro, p. 7, disponibilă online la adresa <http://www.europenizare.ro/imagini/Europenizarea.pdf>, consultată la 13 noiembrie 2016.

[4] *Idem*, p. 10.

De fapt, integrarea europeană nu poate evita relația dintre Occident – Europa dezvoltată – și Est – Europa mai puțin dezvoltată. În aceste împrejurări, noile state membre ale Uniunii Europene au resimțit, într-un fel sau altul, statutul de dependență de țările occidentale. Doctrina amintește ca exemplu *acquis-ul comunitar*, ansamblul de drepturi și obligații comune aplicat tuturor statelor membre, act inițiat de țările occidentale. Ca poziție geopolitică și moștenire istorică, România se înscrie în categoria statelor din Estul Europei și de aici „decurge, evident, particularitatea procesului de aderare și integrare în Uniunea Europeană: diminuarea decalajului dintre membrii Uniunii Europene nu este posibilă fără o modernizare a societății naționale”^[1].

După decembrie 1989, unul dintre obiectivele fundamentale ale politicii externe a României, constant afirmat de către majoritatea guvernelor postrevoluționare, l-a constituit integrarea statului român în structurile Uniunii Europene. România, ca țară candidată la Uniunea Europeană, s-a angajat să îndeplinească obligațiile ce decurg din procesul de aderare. Una dintre problemele menționate în cadrul reuniunii Consiliului European de la Sevilla, din iunie 2002, s-a referit la necesitatea ca țările candidate să continue întărirea capacității administrative pentru a atinge standardele europene^[2].

Datorită faptului că societatea este într-o permanentă schimbare, că „a cunoscut o dinamică accentuată, se vede necesitatea reformării administrației publice, a modernizării acesteia, pentru a corespunde cerințelor pe care societatea le ridică”. Dezvoltarea democrației impune redefinirea rolului statului în raport cu cetățenii și prin intermediul reformei se urmărește adaptarea la modificările economiei mondiale și la cerințele impuse de integrarea României în structurile Uniunii Europene^[3].

^[1] C. SCHIFIRNEȚ (COORD.), M. BOȚAN, V. FRUNZARU, AL.I. CÂRLAN, I. STAVRE, N. CORBU, A. SUCIU, *op. cit.*, p. 11.

^[2] I.A. BRATU, *Reforma administrației publice și Uniunea Europeană*, în EIRP Proceedings, vol. I, 2006, p. 187.

^[3] R.A. BALTARU, *Reforma în administrația publică. Studiu privind e-guvernarea la nivelul Uniunii Europene*, în Revista Transilvană de Științe Administrative nr. 1(30)/2012, p. 22.

Crearea unui *spațiu administrativ european*, ca rezultat al convergenței dintre administrațiile naționale ale statelor, „aduce în discuție nu doar aspecte teoretice privind legislația comunitară, ci și rivalități mai vechi între adepții conservării identității naționale a statelor în fața fenomenului europenizării și simpatizanți ai soluției supranaționale, federaliste”^[1]. José Ortega y Gasset surprindea faptul că „naționalismul orientat altădată spre exterior se transformă astăzi într-un naționalism orientat spre interior, fiecare popor fiind iritat la tot ceea ce este specific celui alt popor, inclusiv modul de a scrie și de a gândi”^[2].

Construcția europeană postbelică – Comunitatea Europeană – a impus schimbări politice, economice și sociale majore. Printre schimbările cu impact deosebit de semnificativ se numără, de exemplu, și apariția mișcărilor regionale și întărirea rolului jucat de regiuni ca entități administrative, politice și economice, atât în sânul statelor de care aparțin, cât și în cadrul Comunității, iar mai apoi al Uniunii Europene^[3].

De la începutul secolului XXI, guvernarea și administrarea Uniunii Europene suferă anumite *transformări semnificative*, „un proces ce are loc nu neapărat fără obstacole, în trecerea de la concept la realitate fiind relevate caracteristici care vizează atât elementele europene, cât și naționale aflate într-o întrepătrundere permanentă, a cărei complexitate este superioară” față de alte procese și fenomene specifice pentru construirea unei Europe Unite.

Într-o relație aflată în curs de dezvoltare, vom asista la o *adaptare permanentă a administrației Uniunii la necesitățile care decurg din realizarea obiectivelor sale*. Încercarea de a institui o Constituție pentru Europa „a adus abordarea doctrinară a administrației Uniunii Europene mai aproape de abordarea tradițională specifică pentru sistemele juridice ale statelor europene”. Eșecul acestei activități a dat un nou impuls

^[1] J. ORTEGA Y GASSET, *Europa și ideea de națiune*, Ed. Humanitas, București, 2002, p. 24.

^[2] *Ibidem*, apud G.L. GOGA, *op. cit.*, 2011, p. 83.

^[3] L.A. KLÁRIK, *Rolul regiunilor în construcția europeană. Studiu de caz asupra regionalismului din România*, în Revista Transilvană de Științe Administrative nr. 3(12)/2004, p. 76.

unei abordări diferite care să cuprindă trăsături specifice unei reforme semnificative menționate în Tratatul de la Lisabona^[1], care a intrat în vigoare la 1 decembrie 2009^[2].

De altfel, Guvernul României a lansat încă din luna mai 2004 „*Strategia de Accelerare a Reformei Administrației Publice*”, care urma să fi implementată în perioada 2005-2007. S-a considerat că, pentru ca prioritățile și obiectivele cuprinse în strategie să poată contribui la îmbunătățirea calității administrației publice române, sunt necesare o mai bună coordonare și corelare a politicilor și strategiilor elaborate de instituțiile publice române, precum și stabilirea unor mecanisme de monitorizare a implementării lor. Acestea fiind datele, reforma administrației publice se află încă în stadiul de evoluție, iar administrația română este caracterizată în continuare de o birocratie excesivă, lipsă de transparență și capacitate limitată de implementare a politicilor^[3].

Repere bibliografice

I. Tratat, cursuri, monografii

IOAN ALEXANDRU, *Drept administrativ european*, ed. a 2-a revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2010;

M. CAPPELLETTI Ș.A., *Integrare prin drept: Europa și experiența federală americană. O introducere generală. Integrare prin lege*, vol. I, Berlin/New York, 1986;

LIVIU COMAN-KUND, *Administrația publică de nivel intermediar în dreptul comparat și în dreptul românesc*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 2005;

^[1] J.O. C 306 din 17 decembrie 2007.

^[2] L. MATEI, A. MATEI, *The Administrative System of the European Union – From Concept to Reality*, în *Transylvanian Review of Administrative Sciences* no. 33 E/2011, p. 170-171.

^[3] I.A. BRATU, *op. cit.*, 2006, p. 189.

LEONTIN-JEAN CONSTANTINESCO, *Tratat de drept comparat. Vol. I. Introducere în dreptul comparat*, Ed. All, București, 1997;

JEAN-FRANÇOIS DENIAU, *L'Europe interdite*, Ed. du Seuil, Paris, 1977;

ANAMARIA GROZA, *Comunitățile europene și cooperarea politică europeană. Emergența unei identități europene*, Ed. C.H. Beck, București, 2008.

II. Articole și studii de specialitate

RALUCA ANDRADA BALTARU, *Reforma în administrația publică. Studiu privind e-guvernarea la nivelul Uniunii Europene*, în *Revista Transilvană de Științe Administrative* nr. 1(30)/2012;

IONELA AURORA BRATU, *Reforma administrației publice și Uniunea Europeană*, în *EIRP Proceedings*, vol. I, 2006;

GINA LIVIOARA GOGA, *Convergențe administrative în spațiul european*, în *EIRP Proceedings, International Conference on European Integration – Realities and Perspectives*, 2011;

LÁSZLÓ ATTILA KLÁRIK, *Rolul regiunilor în construcția europeană. Studiu de caz asupra regionalismului din România*, în *Revista Transilvană de Științe Administrative* nr. 3(12)/2004;

LUCICA MATEI, ANI MATEI, *The Administrative System of the European Union – From Concept to Reality*, în *Transylvanian Review of Administrative Sciences* no. 33 E/2011;

JOSÉ ORTEGA Y GASSET, *Europa și ideea de națiune*, Ed. Humanitas, București, 2002;

CONSTANTIN SCHIFIRNEȚ (COORDONATOR), MĂDĂLINA BOȚAN, VALERIU FRUNZARU, ALEXANDRU I. CÂRLAN, ION STAVRE, NICOLETA CORBU, ARTHUR SUCIU, *Europenizarea societății românești și mass-media*, Ed. Comunicare.ro, <http://www.europenizare.ro/imagini/Europenizarea.pdf>;

SIGMA, *European Principles for Public Administration*, SIGMA papers: no. 27, Paris, 1998.

Ș1. Importanța existenței dreptului administrativ european

Deoarece „dreptul este o știință socială”, iar „punctul de plecare pentru orice cercetare trebuie să îl constituie noțiunile cunoscute și realitățile care au fost constatate”, un mare profesor de drept administrativ spunea, în anii 1940, că „un studiu trebuie să pornească de la societatea omenească și de la cei care viețuiesc în ea”^[1].

Marii „administrativiști” români din prima jumătate a secolului XX au achiesat în general la teoriile franceze, promovând teza *dublului scop al acțiunii puterii executive*: „guvernarea” și „administrarea”^[2]; pornind de aici, alți autori contemporani au considerat că „procesul integrării europene constituie un factor de schimbare care a fost și continuă să fie unul complex și de anvergură, vizând adaptarea la standarde europene și mobilizarea tuturor capacităților administrative, economice, politice și sociale ale României în direcția optimizării procesului de europenizare”^[3].

Pornind de la europenizare „ca un proces transnațional”, continuând cu o europenizare ca adaptare instituțională la cerințele Uniunii Europene și ajungând la o „europenizare ca o contrapondere la globalizare sau chiar o strategie specifică de rezolvare a conflictelor din plan mondial”, abordarea fenomenului de adaptare a instituțiilor, relevant îndeosebi în

^[1] E.D. TARANGUL, *Tratat de drept administrativ român*, Tipografia „Glasul Bucovinei”, Cernăuți, 1944, p. 12.

^[2] AL.S. CIOBANU, *Drept administrativ. Activitatea administrației publice. Domeniul public*, Ed. Universul Juridic, București, 2015, p. 15.

^[3] A. BOSOVCKI, *Administrația publică în România, între europenizare și rezistență la schimbare*, în *Revista Sfera Politicii* nr. 131-132/2009, p. 76.

cazul administrației publice, a creat multe și mai ales amplu dezbătute sensuri ale termenului „europenizare”^[1].

Dreptul administrativ european sau, mai exact, *al Uniunii Europene* este strâns legat de noțiunea de *administrație publică europeană*. Astfel, administrația publică europeană formează obiectul de cercetare al științei dreptului administrativ european. După crearea Comunităților Europene, mai mulți autori de drept administrativ și-au pus problema „dacă asistăm la nașterea unei noi administrații sau numai a unui mecanism vizând asigurarea cooperării între administrațiile naționale”^[2].

În contextul studiului influenței dreptului administrativ francez asupra dezvoltării dreptului german, Ulrich Scheuner a scris în 1963 că dreptul administrativ aparține acelor ramuri de drept „în care caracteristicile naționale ale poporului și statului sunt dezvoltate cel mai complet”, așadar, în dreptul administrativ, „formele instituționale se dovedesc a fi rezistente la schimbare”. Chiar și „poziția legală a personalului administrativ, relația dintre administrație și cetățean, nivelul centralizării și întregul stil de administrare” sunt, conform lui Scheuner, „într-o mare măsură expresia particularităților naționale”^[3].

„A trăi într-o colectivitate dată presupune cunoașterea și respectarea valorilor fundamentale ale acesteia”. Sunt, de asemenea, necesare respectarea și aplicarea regulilor de conduită impuse prin normele juridice care „disciplinează conduita umană în cadrul relațiilor sociale

[1] L. MATEI, *Romanian Public Management Reform, Theoretical and Empirical Studies, vol. I, Administrative and Public Services*, Ed. Economică, București, 2009, p. 72 (trad.n.).

[2] A se vedea, în acest sens, I. ALEXANDRU (COORD.), M. CĂRĂUȘAN, I. GORJAN, I.V. IVANOFF, C.C. MANDA, A.L. NICU, C. RĂDULESCU, C.L. SĂRARU, *Dreptul administrativ în Uniunea Europeană. Drept administrativ comparat. Drept administrativ al Uniunii Europene*, Ed. Lumina Lex, București, 2007, p. 211.

[3] U. SCHEUNER, *Der Einfluss des französischen Verwaltungsrechts auf die deutsche Rechtsentwicklung*, Die öffentliche Verwaltung, 1963, p. 714, apud I. ALEXANDRU, *op. cit.*, 2010, p. 30.

care se formează în colectivitatea respectivă, pentru a realiza și proteja aceste valori”^[1].

Jürgen Schwarze arată că „dreptul comunitar este format în primul rând din norme de drept administrativ, în particular de drept administrativ economic și management public”^[2]. Coexistența celor două categorii de drept administrativ – al Uniunii și al statelor membre – este relevantă prin alin. (3) al art. 4 TUE^[3] astfel: „În temeiul principiului cooperării loiale, Uniunea și statele membre se respectă și se ajută reciproc în îndeplinirea misiunilor care decurg din tratate. Statele membre adoptă orice măsură generală sau specială pentru asigurarea îndeplinirii obligațiilor care decurg din tratate sau care rezultă din actele instituțiilor Uniunii. Statele membre facilitează îndeplinirea de către Uniune a misiunii sale și se abțin de la orice măsură care ar putea pune în pericol realizarea obiectivelor Uniunii”^[4].

Aproximativ cu două secole în urmă, Giuseppe Mazzini^[5] spunea că „Europa se află într-o situație de criză” din cauza lipsei de „unitate în scop, destin și misiune”. În doctrină s-a mai considerat și că această structură europeană va fi, probabil, „un model pentru alte structuri, pentru alte organisme, poate chiar și pentru un organism mondial”, mai ales în condițiile în care formele mai vechi ale organizațiilor internaționale „tind

^[1] J. BIANCARELLI, *L'influence du droit communautaire sur l'organisation administrative française*, AJDA 20/06/1996, no. 6, p. 22-27, *apud* L. TEOFIL, *Drept administrativ european*, Ed. Pro Universitaria, București, 2013, p. 62.

^[2] J. SCHWARZE, *Droit administratif européen*, vol. I, Office de publications officielles des Communautés Européennes, Ed. Bruylant, Bruxelles, 1994, p. 8, *apud* L. TEOFIL, *op. cit.*, p. 64.

^[3] Tratatul privind Uniunea Europeană, versiunea consolidată publicată în J.O. C 202 din 7 iunie 2016.

^[4] L. TEOFIL, *op. cit.*, p. 65.

^[5] Jurnalist, jurist, politician și activist pentru unificarea Italiei într-o republică. A trăit în secolul al XIX-lea, devenind membru al celebrei mișcări secrete a Cărbunariilor (*Carbonari*).

să arate limitările lor în fața unor provocări din ce în ce mai complexe (globalizarea, poluarea, suprapopularea, criza economică etc.)”^[1].

O problemă stringentă care a apărut la nivel european și care trebuie soluționată cât mai rapid este aceea a „*dificultăților în integrarea textelor de lege*”. Una dintre problemele conexe este cea a introducerii și aplicării acelorași reguli în „diferite arii de dezvoltare economică, social-culturală, întrucât tocmai această diversitate legislativă conduce, uneori, la ineficiență și se poate concretiza, în anumite cazuri, în încălcarea severă a drepturilor cetățeanului”. Astfel de „provocări existente la nivel național” sunt, în genere, soluționate de „mecanisme constituționale specifice”, ceea ce ridică întrebarea *dacă astfel de mecanisme sunt posibile la nivel general, european* sau „dacă există șansa ca ele să joace un rol similar, menținând, paradoxal, balanța între ordinea legală de tip european și suveranitatea națională”^[2].

Organizarea administrativă constituie o manifestare particulară a specificității și identității unui stat. Ea reprezintă cel mai adesea produsul unei lungi evoluții istorice, este marcată de particularitățile naționale și pare să fie în mod special predestinată să reziste influențelor europene^[3]. Există țări membre în care nu se simt influențe ale dreptului Uniunii Europene cât privește organizarea administrativă națională, dar există și state membre în care adeziunea la Uniunea Europeană a declanșat modificări considerabile în anumite domenii ale organizării administrative, atât sub aspectul adaptării structurilor naționale de decizie și execuție în vederea unei cooperări directe între statul membru și Uniune, cât și sub

^[1] C. OLTEANU, *Constitutional Order of the European Union*, în *Journal of Law and Administrative Sciences*, Special Issue, 2015, p. 143-144 (trad.n.).

^[2] *Idem*, p. 144.

^[3] J. SCHWARZE, *Le droit administratif sous l'influence de l'Europe. Une étude sur la convergence des ordres juridiques nationaux dans l'Union européenne*, Ed. Bruylant, Bruxelles, Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden, 1996, p. 801, *apud* D. APOSTOL TOFAN, *Organizarea administrației publice românești în context european*, în S.D.R. nr. 1-2/2008, p. 128.

aspectul creării unor noi instituții administrative, inspirate după modelul european sau preluate din sistemele juridice ale altor state membre^[1].

Administrația „nu poate fi privită ca o entitate universală și permanentă, marea varietate a efectivelor sale nu poate fi explicată doar prin importanța economică sau demografică a statelor; este necesară luarea în considerare a structurilor, moravurilor, practicilor politice proprii fiecărei națiuni”. Contrar oricărei reguli constituționale care presupune o putere definitivă, „administrația constituie o forță, printre altele”. Această instabilitate în funcție de epocă, cultură, civilizație „traduce problemele imediate, neliniștile, aspirațiile colectivităților naționale adesea eterogene”^[2].

Transformarea administrației prin *adaptarea la nevoile și interesele cetățenilor*, „prin renunțarea la valorizarea excesivă a puterii administrative” este determinată de presiunea exercitată „de o nouă realitate, cea a protecției drepturilor și libertăților fundamentale ale omului”. Existența respectării intereselor legitime ale particularilor este determinată și de faptul că „administrația publică, prin activitățile sale, trebuie să asigure un grad înalt de satisfacere a intereselor cetățenilor”. Eficiența și eficacitatea activității din sectorul public „sunt măsurate în raport cu influențele care intervin din exterior, respectiv factorul economic, politic, cultural, juridic, uman”^[3].

Percepția cetățenilor asupra organizațiilor publice „este un subiect de mare interes” pentru cercetători, managerii instituțiilor publice, politicieni, mass-media și nu în ultimul rând este – sau ar trebui să reprezinte – „o preocupare pentru cetățeanul interesat de performanța instituțiilor publice”. Putem remarca un număr considerabil de studii în

^[1] J. SCHWARZE, *op. cit.*, 1996, p. 802, *apud* D. APOSTOL TOFAN, *Instituții administrative europene. Note de curs*, București, 2008, p. 128.

^[2] M.J. BERTRAND, *Pour une géographie du pouvoir exécutif*, în *Revue internationale des sciences administratives* no. 4/1973, p. 372, *apud* D. APOSTOL TOFAN, *op. cit.*, 2008, p. 127.

^[3] D. ALEXANDRU, *Colectivitățile locale și rolul lor în spațiul administrativ european în contextul descentralizării administrative*, Ed. Pro Universitaria, București, 2013, p. 15.